

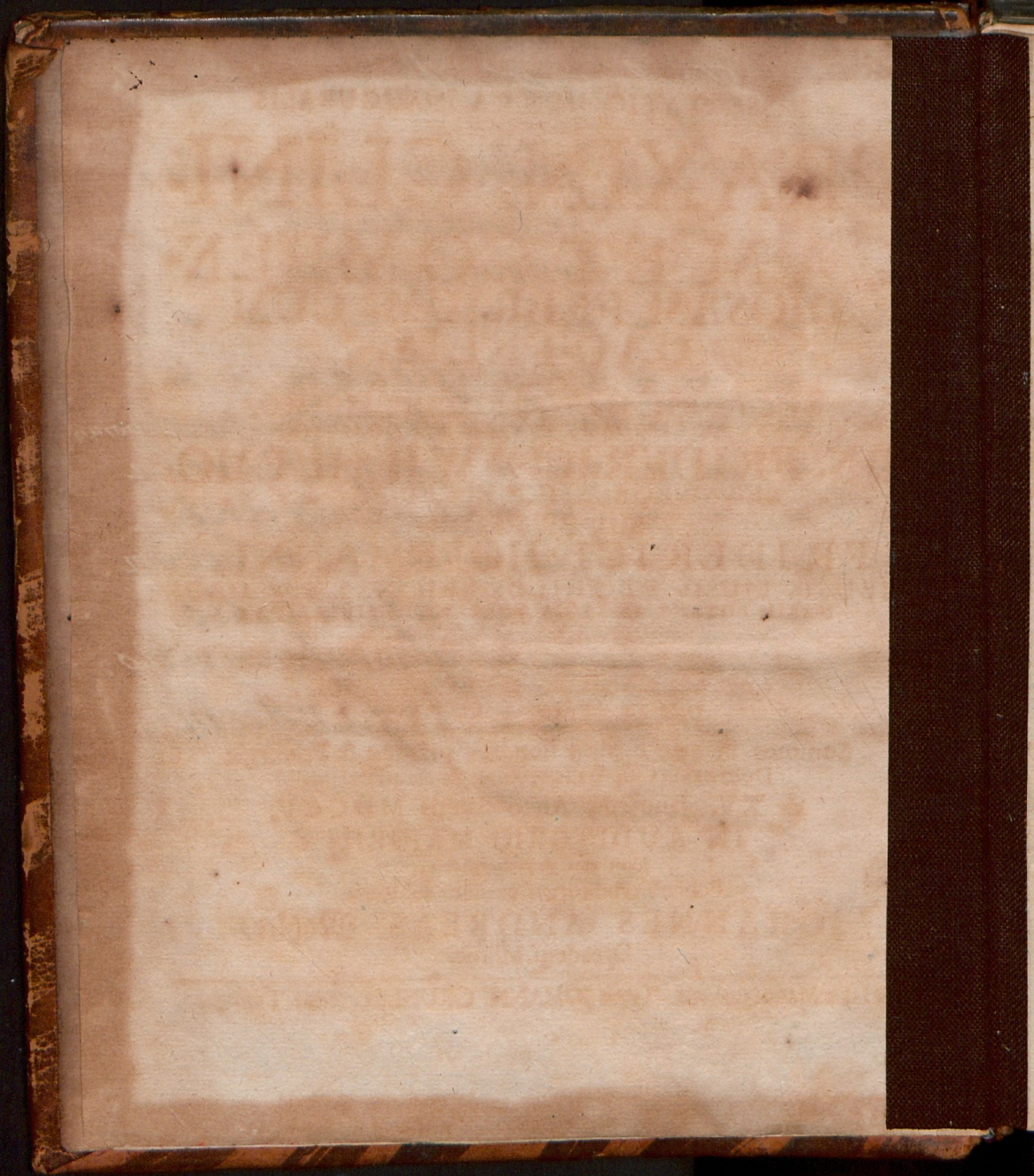
Silio meo charo et obediēti
Friderico Ernesto Hoffmanno
in futurum usum practicum
consecrat Pater.
dissertationis huc clinicae
MDCCLXXIII. M. Maja.

№ 37.

Dissertat. Clinica.

1. Praxis clinica febriem c. cautelis.
2. - - - inflammationum - - -
3. - - - hamorrhagiarum - - -
4. - - - dolorum - - -
5. - - - Convulsionum - - -
6. - - - morborum Spasmodico-convulsiuorum.
7. - - - Spasmodicorum
8. - - - ex atonia cerebri
9. - - - viscerum
10. - - - uteri vitio.
11. - - - glandularum vitio.
12. - - - infantum.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
TRADENS

**COMPENDIOSAM
ET CLINICAM PRA-
XIN INFLAMMATIONUM
CUM CAUTELIS,**

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO;

REGNI BORUSSICI HEREDE &c. &c.

SUB PRÆSIDIO

DN. FRIDERICI HOFFMANNI,

MED. D. EJUSD. ET PHILOS. NAT. P.P. ORDINARIUM,
POTENT. REGIS BORUSS. CONSILIARIUM ET AR-
CHIATRI h. t. DECANI,

PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores juraque & Privilegia
DOCTORALIA more majorum, legitime assumendi

d. Januarii, Anno Salutis MDCCV.

IN AUDITORIO MAJORI,

horis ante & pomeridianis,

Publico eruditorum examini submittit

LUDOVICUS HACK, von Anderau

Bucho-Fuldensis, Medicinæ Practicus Viennensis.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, Typis JOHANN. GRUNERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
TRABENS

COMPENDIOSAM
ET CLINICAM PRA-
XIN INFLAMMATIONUM
CUM CAUTELIS

Quam

REGTORI MAGNIFICENTISSIMO
HABITU PRINCIPIS AC DOMINI

DR. FRIDERICO WILHELMO

REGNI BORUSSICI HEREDI AC. &c.

SUB PRÆSIDIO

DR. FRIDERICI HOFMANNI

MED. DR. PUD. ET PHLOS. NAT. P. ORDINARIJ

POTENT. REGIS BORUSS. CONSILIARIJ ET AR-

CHITRICE DECANI

PRO LICENTIA

scribitur in aere medicis licentibus juris et philosophiæ

doctorum. Anno salutis MDCCLXXV

IN AUDITORIO MAJORI

habebitur et publicè defendetur

LUDOVICUS HACK, von ~~Wendrum~~

Doctor Publicus Medicinæ Facultatis Vindobonensis

HALLÆ MAGNIFICENTIAE TYPIS JOHANN. GRUNERTI ACAD. TYPOGR.

PRÆFATIO.

PLures mortalium extinguuntur vel febre vel inflammatione. Febris est quasi inflammatio corporis universalis; inflammatio vero febris est particularis, quamvis & successive reliquum totum corpus in consensionem pertrahat. Citissime hi affectus necare solent homines, sanos antea & valentes; utpote operatio ignis & caloris perpetuo est celerima. Chronici morbi, quia æstus & caloris diuturni sunt expertes, diutius persistunt & corpus affligunt, nec tam cito interficiunt. Ex quo intelligitur calorem si excessi-

A

cessi-

cessivus sit, vitæ esse infensissimum. Verum enim vero dicendum & hoc est, calidos & igneos morbos id habere commodi, quod non tanta egeant opera & difficili methodo, vel remediorum copia, quam chronici: sed profecto simplicissima est via & methodus perpau- cis & simplicissimis remediis & temporis expecta- tione iis medendi. Quin imo ita comparata est peracutorum affectuum natura, ut motu hoc in- tenso se ipsos sanent & restituant corpus sine sin- gulari medica ope. Et ibi maxime valet illud Hip- pocraticum: Natura, motu nempe & calore instru- cta, optima morborum medicatrix est. Accedit & hoc, quod hi morbi accurate servant sua tempora, quibus vel ad mortem, vel ad salutem tendunt, unde Critica vo- cantur; qualia in morbis chronicis non deprehendun- tur. Tamen vero methodus medendi hisce affe- ctibus non adeo sit difficilis: nihilominus vera pluri- bus est incognita. Constitui in præsentiarum brevi- ter & aphoristice exponere & tradere ea, quæ sub certa & constanti experientia vidimus sanationi horum morborum accommodata. **DEUS** secundet labo- rem!

DE

DE PERIPNEUMONIA

OBSERVATIONES.

I.

Inflammatiō pulmonum, quando summam tantum pulmonis partem infedit, instar erysipelatis, minus periculi alit: quo profundior, eo periculosior est.

II. Pulmo mirifice infarcitur sanguine, & ab eo distenditur, unde magna respirationis difficultas & pectoris oppressio, cum metu suffocationis & expectoratione impedita, adest; Succedit quoque delirium cum facie rubicunda; quia sanguis ad caput cerebrumque declinatur, unde truces ferocesque oculi apparent.

III. Quo respiratio est facilior & expectoratio liberior, eo minus periculi adest; malum signum præbet diarrhœa, vel urina copiosa.

IV. Solvitur hic morbus plerumque septimo die largo sudore & expectoratione, quandoque etiam hæmorrhagia.

V. Frequens est vere & hyeme, quandoque etiam epidemia, eademque corpora, quæ sanguine glutinoso abundant, maxime adoritur. Solet etiam familiaris esse iis, qui lauto delicatoque victu utuntur, eademque sæpius exoritur, si corpus vehementi motu calefactum gelido potu vel aere refrigeratur.

VI. Senibus ob debilitatem valde infensa est, & lethalis, nec non iis, qui polyposas concreciones in pulmonibus habent: quique pereunt hoc morbo, plerumque nono die moriuntur, idque suppressa expectoratione.

VII. Dissecto cadavere, pulmones mirum distenti, inflati, duri & infarcti crasso sanguine apparent, & injecti aquæ ad fundum delabuntur.

CURATIO.

Verfatur in eo, ut pulmones quam citissime infarctu sanguinis liberentur, quod commodissime fit I. per Venæsectionem.

II. Materia intra pulmones detenta, resolvatur & per insensibilem transpirationem & blandam diaphoresin discutiatur, quo facit pulvis sequens cum appositamixtura diaphoretica: Recipe antimonii diaphoretici, sive cerussæ antimonii, mandibularum lucii piscis, dentis hippopotami, lapidum cancrorum, ana drachmam unam, nitri purificati drachmam semis, cinnabaris nativæ grana decem, misce, fiat pulvis, dosis est scrupulus unus, addi etiam potest sperma ceti. potest sumi singulis quatuor horis cum aqua florum sambuci, vel emulsione amygdalarum aut semine papaveris.

CAUTELÆ.

I. Venæsectio non modo in juvenili sed & senili ætate hoc in affectu optima est, & secundum vehementiam morbi repetenda, præsertim si corpus plethoricum sit. Emmittendus vero sanguis est simul & semel, satis largiter, facto amplo foramine, & quidem melius in latere opposito, in lecto, præcedente & subsequente blanda diaphoresi per intusum veron. vel scord., ita enim sanguis fluidior factus facilius reducitur in ordinem.

II. Post

II. Post venæsectionem ad sudorem blandum, sub quiete tamen, corpus disponendum est, idque commode præstari potest sequenti mixtura, quam optimam deprehendimus: & talis est. Rec. aquæ card. benedicti, scabiosæ, flor. sambuci flor. acaciæ ana unciam unam semis aquæ theriacalis unciam semis antimonii diaphor. drachmam unam, mixturæ simpl. diascordii Fracastorii ana drachmam semis, syr. papav. rhæados drachmas tres. detur tribus vicibus.

III. Reliquum tempus curationis pulvere præcipitante nitroso cinnabarino & mixtura simplici aut spiritu nitri dulci consumi potest.

IV. Anodyna, tam externe quam interne, in senibus, & ubi profundior est inflammatio, difficilisque respiratio, cautissime danda sunt, facile enim accedit delirium & expectorationis suppressio: circa diem vero criticum septimum instar veneni sunt. Si vero dolor valde est acutus, ætasque est juvenilis, diascord. cum diaphoreticis mixtum, præsertim sub morbi initiis, excellens est remedium.

V. Externe oleum hyosciami cum unguento altheæ camphorato & spiritu salis ammoniaci mixtum, costis inunctum, præsertim sub gravi dolore, egregium est: caute vero offerendum est senibus, & qui habent difficilem expectorationem. Quandoque etiam utilis est spiritus vini camphoratus, cum croco mixtus externe, dum inflammationem impedit: sed videndum est, ne nimium calorem excitet.

VI. Ad juvandam expectorationem sequens elect. valde proficuum est. Rec. olei amygdal. dulcium unciam semis, spermatis ceti drachmam semis, sacchari cant. i unciam j. olei anisi, ligni sassafras ana guttas sex. M. dosi drachma j.

VII. Quantum fieri potest bibat semper æger calide & quidem decoctum cornu cervi cum scorzonera radice glycyrrhizæ sem. fœniculi.

VIII. Die septimo, sicuti omnis inflammatio, ita peripneumonia, quando feliciter res succedit, solvi solet, hinc circa illud tempus in quiete servandum corpus est, non obruendum cibus, nec ulla stimulantia aut anodyna, vel externa refrigerantia permittenda.

IX. Quemadmodum in omni inflammatione, ita in hac, omne regimen calidum & inæquale, præsertim quoad lectum & hypocaustum est vitandum, laudatur autem temperatum.

X. Purgantia sicuti in principio omnis inflammationis: ita & in peripneumonia valde sunt inimica. quorsum etiam spectant clysteres acres.

DE PLEURITIDE SPURIA.

OBSERVATIONES.

I.

Differt peripneumonia a pleuritide, siue vera pleuritis a spuria, dum in illa affectus est pulmo, in hac pleura & musculi intercostales ibi stagnat sanguis, hic serum acre, ibi est dolor obtusus gravativus, hic acutus: ibi pulsus vehemens, hic magis durus: ibi magnum periculum vitæ, hic non adeo formidandum, ibi vehemens, febris, hic mitior, ibi sputum cruentum, hic tussis magis sicca: & pleuritis spuria mala administratione facile cedit in empyema, phthisin & hecticam.

II. In utraque insidet tussis, febris & dolor lateris & expectoratio difficilis, & cum malum nil nisi rheumatismus siue arthritis sit intercostalis, hinc venæsectio, nisi urgeat plethora, non necessaria, sed sufficiunt hic sola dia-

diaphoretica, uti liquor noster bezoardicus superius descriptus, pulveres præcipitantes cinnabarino-nitrosi: externe vero egregium est emplastrum Vigonis cum mercurio crudo, addito croco, camphora, oleoque hyoscyami.

CAUTELÆ.

I. Si lymphæ est nimis acris & tussis vehemens, pillulæ styracis circa noctem sunt adsumendæ; emulsiones quoque ex pinearum nucleis recentibus, semine cardui Mariæ cum decocto cornu cervi, egregiæ sunt.

II. Quando 14. die tussis non cessat, indicium est empyematis futuri, & tunc externe balsamum sulphuris cum oleo lini paratum, admixta camphora, egregium est.

III. In principio pleuritidis spuria spiritus vini camphoratus cum opio, croco, oleo nucis moschatae destillato, mixtus, externe tutissimus est.

DE INFLAMMATIONE VENTRICULI ET INTESTINORUM.

OBSERVATIONES.

I.

Frequens hic adfectus, sed parum cognitus Medicis, a quibus deprehenditur raro, idem maxime periculosus. Sub hoc ardor & dolor vehementissimus circa scrobiculum cordis, sitis, conatus ad vomendum, extremorum frigus & internus æstus, anxietas maxima ab assumptis, sive liquidis, sive solidis ægros maxime fatigant, talesque læduntur maxime a frigido potu.

II. In graviore malo accedit singultus, deliquium animi, corporis inflatio, & frequens per intervalla limpidi liquoris in os regurgitatio.

III. Fit plerumque a potu frigido corpori valde calefacto immisso, item a gravi iracundia, præsertim suppressa, & cibo mox superingesto: sæpissime autem fit a vene-

Venenis corrosivis & causticis, vomitoriis & purgantibus acerbis, præsertim si potus frigidus ipsis adjiciatur, item si in febre acuta, vel post iram, forte emetico datur.

IV. Quandoque febribus ardentibus & biliosis, item cholericæ morbo, inflammatio duodeni & partis pancreaticæ, quæ jacet juxta duodenum, ad sociatur, quando comitem non habet icterum, tunc a cholodocho ductu, inflammatione constricto, bilis regurgitat ad sanguinem.

V. Oesophagus quoque nonnunquam inflammatur, idque fit in malignis morbis, dysenteria, febribus biliosis, venenis assumptis, & tunc sentitur æstus maximus in faucibus & dolor secundum longitudinem dorsi, & mox regurgitare solet potus assumptus ad os, inflammantur vero intestina, plerumque in passione iliaca, dum ob herniam incarceratæ fæces per intestina non possunt transire, interdum etiam in gravissimo dolore colico.

VI. Signa inflammationis intestinorum sunt tormina acutissima, & contractiones dolorificæ circa umbilicum, alvi constrictio firmissima cum febre, vigilia, extremorum frigore, interno ardore instar prunæ candentis, singultu.

VII. Hæc inflammatio quo levior, & quo magis erysipelatis instar summæ parti membranarum inhaeret, eo major spes esse debet curationis. Si profundior insedit, corpusque cacochymicum corripuit, majus periculum & promptior ad sphacelum interitumque transitus est.

CURATIO.

Intentio curativa eo maxime dirigenda, ut blanda diaphoresi successive discutatur inflammationis materia, deinde ardor, nimiusque dolor contemperetur: cui scopo idonea sunt sequentia:

I. Re-

I. Recipe spiritus nitri dulcis bene præparati un-
ciam semis, camphoræ grana sex, spiritus CC. drach-
mam unam. misce: dosis guttæ XX. vel XXX.

II. Recipe pulveris Marchionis drachmam unam,
nitri purificati grana sex, theriacæ cœlestis granum u-
num. Misce fiat pulvis, dividatur in tres partes.

III. Rec. Spiritus vini camphorati uncias duas olei
nucistæ destillati unciam semis, balsami peruviani drach-
mam unam, croci scrupulum unum: solve & fil-
tra, quo linimento externe pars affecta calide foveatur.

CAUTELÆ.

I. Si plethoricum est corpus, in principio statim ve-
næsectio juvat, cavendum autem ab ea penitus est, si ex-
trema frigent, si pulsus est debilis & languidus, si vires
sunt dejectæ, & malum jam increvit, neque conducit
tunc, quando inflammatio nata fuit a causâ externa, ve-
nenis &c.

II. Vitanda sunt vinum, omnia spirituosa, frigida,
acria, acida, purgantia & constringentia, opiata quoque
majori in dosi, hæc enim omnia inflammationem au-
gent, & ad sphacelum disponunt. Potus assumendus est
tepidus, nec nimis calidus, neque frigidus, dosi vero
parciore.

III. Si a corrosivo veneno malum oritur, lac cum
oleo amygdalarum dulcium, sed tepidum, magna in
quantitate hauriatur. Præstat in omni inflammatione
primarum viarum per clystere saluum servare apertam.

IV. Si inflammatio ventriculi jungitur morbillis,
purpuræ, petechiis, &c. cavea medicamentis vel modice
acribus, stimulantibus, acidisque, spirituosis quoque.
Cremor hordei, juscula ayenacæ, gelatinæ omnium sunt

B

opti-

optimæ, præsertim si a manifesta acrimonia prima in regione contenta, suscitetur malum.

VI. Respicendum maxime eo est, ut corpus conservetur in debita quiete, leni calore, blandaque diaphoresi, atque sudore, fugere etiam oportet talem omnes animi perturbationes, quæ sub hoc malo veneni instar nocent.

DE ANGINA.

I.

Angina est inflammatio musculorum tam laryngis quam pharyngis. Si laryngis muscoli laborant, difficilior respiratio est: si pharyngis, deglutitio. Et hæc est vera angina, & cognoscitur ex ardore in faucibus, dolore, tumore faucium, deglutitionis & respirationis difficultate, lancinatione in deglutitione, collum porro rubet ac tumet, facies, lingua inflatur & obscure rubicunda cernitur & dolor usque ad cervicem sese extendit.

II. Alia est angina spuria & pituitosa, hæc magis extrinsecus adparet cum tumore glandularum & minori periculo. Fauces scatent multa acri pituita. Scorbuticos & qui catarrhis subinde exercentur, corripit, idque tempore inprimis autumnali. Surgit plerumque etiam febris catarrhalis.

III. Differt quoque angina ab aphthis sive pustulis ardentibus in lingua & faucibus. Neque etiam angina vera confundi debet, cum spasmo fauces constringente, & respirationem sufflaminante, qui hysteriis familiaris est.

IV. Notandum quod angina & vera & spuria plerumque epidemici affectus sint. Aphthæ symptoma
ta

ta sunt cum serosa inflammatione faucium sæpissime febrium ardentium, biliosarum, malignarum, catharralium, epidemicarum, variolarum, morbillorum, dysenterix, ventriculi & oris inflammationis, vel etiam si diarrhæa nimis cito supprimitur in febribus, alvusque constricta est: vel si excretiones erysipelaceæ, nonnullis subiectis scorbuticis consuetæ, cessant vel supprimitur.

CURATIO.

Quoniam angina vera a stagnatione sanguinis fit, glandulosa vero inflammatio faucium a valde acri erodente lymphæ; utique in priore edocetur, ut sanguis discutatur, in posteriore ut acredo lymphæ demulceatur, serumque divertatur per alia loca.

I. In angina itaque vera venæ sectio statim in brachio; sub lingua altero die instituat.

II. Ante omnia alvus aperiatur & clyster stimulan applicetur.

III. Camphora cum nitro mixta omne punctum ab solvit, potest spiritus nitri dulcis cum pauco camphoræ misceri, & addi aliquid de essentia croci, & spiritu Buffii.

IV. Cataplasma sequens in omni inflammatorio faucium affectu egregium est. Rec. Nidum hirundinum cum stercore numero unum, herbæ cardui benedicti, scordii, ana manipulum unum, florum meliloti, sambuci, ana pugillos quatuor, seminis dauci, anethi, theriacæ unicam semis, croci drachmam unam, camphoræ drachmas tres, coque in aqua florum sambuci.

V. Ubi faucium est inflammatio, orisque sunt ulcuscula, sequens gargarisma usui erit. Rec. Radicis altheæ unciam unam, herbæ salviæ, prunellæ, ana manipulum unum, florum sambuci pugillos tres, ficus pin-

gues numerò X. passularum majorum uncias duas, radicis glycyrrhizæ drachmas sex, coque in sufficienti quantitate aquæ communis, colaturæ potest addi nitrum purificatum.

CAUTELÆ.

I. In angina vera post venæ sectionem & sudoriferum externe spiritus vini camphoratus cum essentia croci & castorei mixtus applicari potest, quod valet etiam quando a spasmo faucium fit in hysteris constrictio.

II. Quando faucium substantia glandulosa est inflammata, pulvis D. Præsidis præcipitans nitrosus subjunctis laxantibus vel pillulis polychrestis, vel infuso ex rhabarbaro, foliis sennæ, passulis & tartaro compositum erit optimum. Externe emplastrum meliloti cum croco & balsamo peruviano mixtum convenit.

III. In aphthis externe commodissimum est adhibere linimentum paratum ex mucilagine seminis cydoniorum cum aqua rosarum, sambuci, spermatis ranarum, addi potest crocus mel & parum nitri.

IV. Inter gargarismata merito debent exulare omnia acria, omnia constringentia, omnia frigida & spirituosâ. Si vero inflammationi jungitur in scorbuticis magna putredo & fœtor oris, tunc spiritus vitrioli gargarismatibus infusus vel quandoque etiam pro re nata, spiritus salis ammoniaci adhiberi possunt.

V. Pediluvia in omni faucium affectu, derivando sanguinem & humores versus inferiora, laudatissima esse solent: si inflammatio putredinosa scorbutica diu vexat, essentia succini cum tinctura antimonii acri, liquor

quor cornu cervi succinatus, idem pillula nostræ purgantes polychrestæ in usum vocari debent.

VI. Videndum in inflammatione acuta & ardente faucium, num ægri possint ferre gargarismatum injectionem per syphonem, quandoquo enim hoc motu malum exasperatur dolorque & inflammatio auge-
tur.

DE PHRENITIDE.

OBSERVATIONES.

I.

Phrenitis est inflammatio membranarum cerebri, quæ sese manifestat delirio feroci cum oculis rigentibus fulgentibusque, febre ardente, vigiliis assiduis, rubore faciei, & arteriarum vehementi circa tempora pulsû. Differt phrenitis a mania, quod illa sit affectus acutus & ut plurimum febrium symptoma valde periculosum: mania vero malum chronicum sine periculo & febre.

II. Omnibus inflammatoriis febribus, peripneumoniæ, variolis, morbo Hungarico & ardentibus biliosis facile accedit phrenitis eademque viris magis familiaris quam scæminis, juvenibus quam adultis. Præcedere solet intolerabilis capitis dolor, pulsatio interna in capite, urina copiosa turbida & alba, pedum frigus, corporis rigor, oculorum ferocia, pulsus parvus & rarus, potus parcus, vigiliæ diuturnæ & subsequi sæpius solet vel nimium calidorum, vel nimium opiatorum dictis in morbis abusum, desinit in convulsionem & tertio die plerumque est fatalis. Sequitur etiam ictus & percussiones capitis periculosas.

III. Terminatur salubraliter per narium hæmorrh-

rhagiam ; per largum sudorem, qui tamen esse debet cum febris & pulsus remissione, quandoque cessat, somno profundo oborto, sed remittere etiam debet calor. Stillidium sanguinis ad paucas guttas in continuis febris, circa quartum vel septimum diem, in morbilis, in variolis, malignis prænunciat ut plurimum phrenicidem subsecuturam.

CURATIO.

I. Curatio hujus periculosi affectus versatur in eo, ut sanguini congestio a capite avertatur, & quasi ad inferiora derivetur.

II. Ut stasis ejus in membranis cerebri impediatur. Ex medicamentis commendatissima sunt, quæ ex nitro & camphora constant. Rec. nitri purificati scrupulum unum, camphoræ grana tria, cinnabaris nativæ grana X. misce, offeratur singulis tribus horis. Externe pulmo calidus vituli capiti rasò applicetur, vel spiritus vini camphoratus cum oleo ligni rhodii & essentia castorei mixtus sedulo admoveatur collo & nuchæ.

III. Delirium phreniticum avertunt alvum aperientia, inter quæ egregium locum obtinet sequens remedium. Rec. Auri fulminantis grana X., arcani duplicati drachmas duas, misce pro una dosi in convenienti vehiculo.

CAUTELA.

I. Venæsectio in brachio, si phrenitis est symptoma febrile, caute, vel nunquam administranda, potest autem ex sublingualibus, imminente delirio, mitti sanguis vel etiam more Ægyptiacorum nares scarificari. Præsente vero delirio, venam sub lingua tundere non licet.

licet, partim quod commode fieri nequeat, & ob metum quoque lethalis hæmorrhagiæ. In continuis febribus alvum stimulantia, nisi inflammatio in primis viis id impediatur, egregie delirium dissipant, sed in variolis, morbillis, purpura cavendum ab illis, sique ante eruptionem hoc malum contingat, ultro sæpius facta eruptione solet cessare & applicatio spiritus vini camphorati, cum oleo ligni rhodii mixti, laudem meretur.

II. Alvus irritanda est clysteribus stimulantibus, ex salibus acris. In omni phrenitidis metu cavendum est maxime ab opiatis & narcoticis, præsertim si febris fuerit conjuncta maligna & pulsus debilis. Testantur observationes, ab incauto usu opiatorum in febribus, mentis alienationem fuisse inductam. Quod vero delirium accidit ex dolorum vehementia, vel a causa externa, vel ab humorum acrimonia, tunc emulsiones papaveraceæ & cataplasmata ex nucleis persicorum, semine papaveris, succo rosarum cum oculis cancrorum fluviatilium nitro & sale egregia sunt, pedes a frigore defendendi & decoctum cornu cervi acidulatum copiose & calide offeratur ut corpus sufficienter humectetur inque continuo madore servetur.

III. Cavendum maxime est in statu malignarum & catharralium mali moris, ne theriacalia, item diascordium Fracastorii magna in quantitate adhibeantur, neque diarrhæa sudoriferis vel adstringentibus cohabeatur, facile enim sequitur delirium.

DE OPHTHALMIA.

I.

Ophthalmia est inflammatio membranarum oculi, eaque modo periculosior est, modo periculo caret.
Mi-

Minoris utique momenti habetur, si tunica tantum adnatâ mali sedes est, magis terrere debet, si & inflammatio profundior & reliquæ tunicæ, præcipue scleroris & uvea, simul adficiuntur: major enim est metus suppurationis & subsequæ cæcitatæ. Inducitur sæpius non modo a causâ externa acri, corrosiva, vel aspera materia illapsa in oculum, sed etiam ab interna, ebrietate, motu animi fortiori, hæmorrhagia narium suppressâ, vel venæ sectione consueta omiſſa, junctus est dolor oculorum arduus qui lucis adſpectu augetur.

II. Sæpiſſime ophthalmia est epidemia, sub qua positus planetarum & mutationes subitas ventorum considerare oportet, quæ dum mutationem & inæqualitatem aeris efficiunt, sanguini & humoribus hinc inde statim inferunt. A scabie, imo tinea capitis retro pulſa, vel pustulis faciei a cosmeticis retrocedentibus, refrigeratione capitis transpirationem impediente hoc subnasci sæpe malum, medicæ loquuntur observationes.

III. Attentioſiorem curam desiderant, quando rebellis est, si diu durat, cum hæmicrania jungitur, si senibus accedit, & glandulæ colli inflatæ & induratæ simul sunt.

IV. Infantes & pueri sanguine turgidi, quibus vasa capitis turgent a sanguine & humoribus, & ad hæmorrhagias narium proclives sunt, sæpius corripiuntur inflammatione & acri ex oculis de fluxione.

V. Nonnunquam hic affectus est periodicus & certis ac statis anni temporibus revertitur.

VI. Ophthalmia merito in veram et notham distinguitur, illa est magis sanguinea hæc vero serosa & largiorem lachrymarum effusionem comitem habet & lippitudi-

tudinem produci ac malum magis chronicum est.

CURATIO.

Absolvitur iis remediis, quæ sanguinis & humorum impetum & congestionem a capite & oculis divertunt, sanguinemque in tunicis oculorum desidentem discutunt. Quem in finem commendari meretur.

I. Hoc purgans: Rec. Mercurii dulcis grana sex, auri fulminantis diagridii sulphurati ana grana, tria, extr. panchym. Cr, gr. decem. Potest harum pilularum usus aliquoties repeti.

II. Si subjectum est plethoricum, temperamentum sanguineum, ætas juvenilis, & sanguinis excretionibus corpus assuetum, ante omnia venæ sectio vel in manu vel in pede administranda, aut cucurbitulæ nuchæ applicandæ sunt.

III. Pediluvia, quibus profunde immerguntur pedes, ad derivandum humorum impetum a capite, efficacissima sunt.

IV. Inter externa laudem meretur sequens: Rec. Aquæ flor, sambuci, rosarum, spermatis ranarum, aquæ Regin. Hungariæ ana unciam semis, magisterii saturni, tutiæ, ana drachmam unam, sacchari saturni grana VI, camphoræ grana duo misce, applicetur tepide.

CAUTELÆ.

I. Si affectus est chronicus & lippitudo sæpius revertitur, præsertim in infantibus, vesicatoria nuchæ applicata, vel etiam fonticuli in brachiis, solatium afferunt præsentissimum.

II. Quando minus profunda est & in summa tantum

C

turn

tum cute confedit, & a causa externa producta est, sæpius albumen ovi cum aqua rosarum & pauca aluminis quantitate mixtum & bene agitatam omne absolvit punctum. Vehementer vero ab his, & omnibus repellentibus abstinendum est in symptomatica, præsertim scorbutica & profundiori.

III. In senibus contumaces ophthalmiæ, & cum gravi capitis dolore junctæ sæpius, non sine magno emolumento, tractantur cum spirituosiss, uti spiritu vini camphorato, vel melius Balsamo vitæ nostro, applicatis hisce circa ambitum partis affectæ.

IV. Collyria frigide applicata, præsertim si urget gravior æstus in oculis, nocentissima sunt, & non semel inde observata fuit visus imminutio & oculorum turbidus aspectus.

V. Nonnullorum oculi plane recusant topica, si ve aquea, si ve spirituosæ, aut demulcentia sint, quo casu in temperato tantum calore pars affecta servetur, lucem & splendidum colorem fugiendo. Egregii vero usus est sola tutia cum aqua rosarum & vino in linimentum redacta & inuncta.

VI. Quæ admodum vitriolum veneris parce & caute applicatum cum aquis ophthalmicis præservat ab acris defluxionibus: ita hoc & alia acris nocentissima sunt oculis, ubi morbus vel defluxio eos occupat.

VII. In scorbutica diuturna & sæpius repetente ophthalmia, habenda est ratio hypochondriorum & ventriculi, unde acidulæ, thermæ, laxantia, stomachica, balsamica tunc eximiam locant operam.

VIII. Cavendum est ab omnibus fumis, exhalationibus acris, spirituosiss acris, raphano, allio, salinis, si
ve

ve sint medicamenta, sive alimenta, a vento quoque septentrionali, maxime omnium vero alvus semper lubrica emollientibus & lubricantibus cibus est servanda, & a lucubrationibus & adspectu lucis ignis & radiorum solarium oculi sunt defendendi.

DE INFLAMMATIONE HEPATIS.

OBSERVATIONES.

I.

Rerior est affectus quam peripneumonia, sed periculosior, præsertim, si non in superficie consistit, sed profundior sedem habet, inque parte concava existat, ubi propter varios ductus in hepar ingredientes & egredientes, vasa sanguinea, nervos, ductus biliares valde sensibiles, gravibus symptomatibus infestus est: hæc sunt singultus, vomitus, cardialgia, ardor & dolor fixus sub scrobiculo cordis, versus latus dextrum, febris, tussis sicca, inspiratio difficilis, alvus adstricta.

II. Quando in convexa parte erysipelate hepar affectum est, tunc in costis spuris lateris dextri dolor gravativus, constrictivus & punctorius percipitur cum tussi, febre, respiratione difficili, & tunc mentiri solet pleuritidem spuriam facileque cum hac confunditur.

III. Distinguitur hepatitis a pleuritide spuria dolore & febre ac respiratione remissiori & dolore infra diaphragma, hæc facilius dissipatur & die septimo finitur sudore; quandoque hæmorrhagia; illa vero, si res male succedit, in convulsiones periculosas abit, vel si diutius durat, aliquid hectici vel hydropici ob abscessus latentes post se relinquit.

IV. Obnoxii huic malo sunt sanguinei, habitus

corporis spongiosi & porosi, & qui solennes & consue-
tas naturales aut artificiales sanguinis missiones omise-
runt; maxime vero fit a refrigeratione vel externa vel
interna corporis antea intensius calefacti per potum spi-
rituosum, per sudorifera, vel balnea, spiritus vini abu-
sum, fit quoque ex vehementi iracundia eaque cohibita,
& desuper sumpto cibo vel potu frigidus: jungitur in-
flammati duodeni & ductuum biliariorum item pan-
creatis cum gravibus symptomatibus.

CURATIO.

I. Maxime laborandum est, ut blanda diaphoresi,
vel sanguis, vel alius humor stagnans discutatur. Eum
in finem blanda, sed continua, sub temperato regimine,
opus est diaphoresi & distatione halitiosa, quod potest
præstari per bonam mixturam simplicem aut nostram
diaphoreticam supra propositam, aut melius per spiri-
tum bezoardicum cum liquore anodyno nostro mine-
rali mixtum.

II. Interpolari debent ea, quæ fixioris indolis sunt,
quæquæ æstum simul temperant, & dolores mitigant,
uti est pulvis præcipitans nitroso cinnabarinus.

III. Utile est, infusum frequenter bibere, veronicæ,
scordii calide, & loco potus ordinarii decoctum C.C. cum
hordeo & scorzonera.

IV. Commendari meretur sequens linimentum
contra inflammationes parti affectæ admovendum.
Recipe spiritus vini camphorati uncias duas, nitri
artificialis in aqua florum sambuci soluti drachmam u-
nam, essentia castorei, croci ana drachmam unam semis,
mische.

CAU-

CAUTE LÆ.

I. Venæ sectio mox in principio adhibita magnæ plerumque est efficaciam, in progressu autem morbi die quarto vel quinto non facile est administranda.

II. Abstinendum ab omnibus fortioribus stimulantibus, siue purgantia siue sint sudorifera, temperata vero in omni febre inflammatoria optima, nihilominus alvus lubrica servanda clysteribus, & interne ultra arcanum duplicatum & magnesiâ non ascendendum est loco stimuli.

III. Papaveracea cautissime sunt propinanda, laboriosum plerumque & gravem somnum, insomniis terrificis plenum, nec non anxietates & inquietem efficiunt, quæ membrorum jactatione sese manifestat.

IV. Abstinendum ab omni frigido potu, præsertim si singultus & diarrhæa complicantur, aut icterus adest, sed præstat omnia tepide assumere.

V. Si in ullo morbo certe in hoc iracundia & gravior animi commotio, instar veneni est. Plerumque accidit, quod ante huius morbi accessionem animus ad præcipites affectus admodum proclivis sit.

VI. Cavendum etiam ne recidiva fiat, quæ iracundiam & repentinam a morbo refrigerationem neque minus ab usum vini, vel generosi potus sequitur.

DE INFLAMMATIONE RENUM ET VESICÆ.

OBSERVATIONES.

I.

Dicitur hic affectus nephritis, & fit ex sanguine stagnante circa renes: symptomata sunt ardor in lumbis

bis maximus, mictio difficilis, febris plerumque jungitur sanguineis item vomitus, alvus adstricta: degenerat facile, si perseverat, in tabem & hecticam, vias autem urinarias ipsosque renes ad generationem calculorum valde disponit.

H. Distinguendum inter leviolem & profundiorlem inflammationem renum est, illa minus periculosa, & magis in partibus musculosis residet & species rheumatismi est, et pro causa sæpius hæmorrhoides suppressas agnoscit: habetur vulgo nephritis pro renum calculo; sed male. Hæc diuturna, & hecticos affectus relinquit, præcedere solet inflammationi renum dolor in lumbis gravativus, mictus paucus & rubicundus.

III. Obnoxii sunt huic affectui sanguinei, & qui hæmorrhagiis five per anum five per nares affueri, vel copiosum sanguinem habent in venis, qui phlebotomia non evacuarur.

IV. Disponunt ad hoc malum omnia diuretica calida & fortiora, vini & spiritus vini abusus, neque minus balnea & equitatio.

V. Inflammatam vesicam patefaciunt dolor circa regionem pubis cum pondere constringens, mictus difficilis, stranguria, urina pauca & glutinosa turbida, tenesmus & lenta febris. Magis familiaris est viris quam fœminis, senibus quam juvenibus, præsertim hæmorrhoidalibus, aut calculo renum vel vesicæ laborantibus, malum solet esse diuturnum & difficilioris sanationis, degenerat quandoque in verum ulcus.

CURATIO.

Horum affectuum ferme eadem est, sed distinctio est

est adhibenda inter principium & progressum morbi, utpote ibi venæ sectio, præsertim in pede, nec non nitrosa cum camphora mixta omne punctum absolvunt; si vero materia purulenta adest, decoctum vulnerarium ex urtica mortua, equiseti, hedera terrestri, femine lycopodii, radice glycyrrhizæ valde est proficuum.

CAUTELE.

I. Venæ sectio in pede, præsertim in plethoricis item applicatio hirudinum in hæmorrhidibus obstructis vel frictio circa anum in dispositis ad hunc fluxum, egregium afferunt solamen & præservant ab hoc malo.

II. Cavendum est a lacte, & longe magis ab ejus cura, præsertim in dispositione ad nephritidem vel ad calculum; plethoricis lac nunquam bonum est, sed serum lactis optimum.

III. Exterius unguentum Comitissæ mixtum cum saccharo saturni, item unguentum de alabastro lumbis applicetur non sine emolumento. Externe vero oleum terebinthinæ, juniperi, omniaque calida vitanda sunt, abstinendum quoque a vino, spiritu vini & ab omnibus calidis diureticis. Corpus quoque conservandum est in quiete, multo minus equitatio utilis est.

DE INFLAMMATIONE ERYSIPELACEA.

OBSERVATIONES.

I.

ERysipelas ordinario invadere solet subito cum horrore vehementi, subsequitur magnus æstus, pulsus vehemens & celer, quandoque etiam post horrorem die primo

primo vomitus, lassitudo corporis, & dolor, tensio, rubor tumorque in pede, vel in facie. Tertio autem vel quarto die plenarie erysipelas partem occupat. Si pedem adoritur, in ejus latere glandulæ iliacæ tument, dolent & inflammatae sunt.

II. Quandoque erysipelaceæ febres sunt epidemice & mali moris, faciem plerumque in plethorico cacochymicis occupant cum dolore capitis, affectu soporoso, & quandoque ad quatuordecim dies extenduntur, inter quod tempus per insensibilem transpirationem, vel sensibilem diaphoresin finiuntur.

III. In senibus erysipelas, si sæpius revertitur, præsertim si cacochymici fuerint, tandem eo moriuntur, febre, delirio vel affectu soporoso superveniente.

IV. Retrocessio ejus, vel vesicularum eruptio sæpius funesta esse solet.

V. Subnascitur ex cruditatibus primarum viarum, iracundia, transpiratione prohibita, præcedente terrore, amat maxime corpora cachectica & cacochymica.

CURATIO.

Perficitur quando serum biliosum acre in tubulis minimis & poris cutis stagnans discutitur, cruditates viscidæ in primis viis absterguntur, & ardor sanguinis temperatur. His indicationibus respondent sequentia:

I. Pulvis præcipitans nitrosus noster detur interpolato usu spiritus nostri bezoardici.

II. Clystere alvus aperiatur. Interne vero ad eam aperiendam commodum est, decocto tamarindorum maninato uti, quando illorum uncia una cum quatuor uncias aquæ

aquæ & uncis duabus mannae leniter decoquitur, addendo cremoris tartari dimidiam drachmam pro una dosi.

CAUTELÆ.

I. Venæ sectio caute instituenda est, præsertim jam morbo præsentē, periculum enim est, ne retrocedat malum, vel ejus expulsio inhibeatur, in plethoricis tamen & robustis corporibus usum quandoque habet, sed post eam propinetur temperatum diaphoreticum cum regimine.

II. In facie si consistit, mali moris est, præstat abstinere ab omnibus topicis liquidis, & internis tantum insistere.

III. Ex improvido usu topicorum, adstringentium, unguentorum, cataplasmatum exulceratio, vel sphacellatio quandoque observata fuit. Tutiora sunt sicca, pulveres ex farina fabarum, camphora, myrrha, croco, floribus sambuci compositi.

IV. In erysipelate diurno, scorbutico, cacochymicis corporibus diu sæpe protrahitur cura, & ad detendendum sphacelum, præsertim si membrum referum est vesiculis, & flaccescit, linimentum supra titulo de inflammatione hepatis contra inflammationes commendatum, emolumento erit.

V. Cave ne in soporoso affectu, qui quandoque symptoma est erysipelatis, calida & volatilia adhibeas, efficiunt enim gravium symptomatum accessiones.

DE INFLAMMATIONE UTERI.
OBSERVATIONES.

I.

Inflamatur uterus sæpiſſime in puerperis cum gra-
uiſſima febre continua, cui, quando complicatur deli-
rium, præſens vitæ adest periculum.

II. Nascitur adfectus a ſuppreſſis lochiis; cauſam præbent terror, refrigeratio, ira & tormina ac pathemata abdominis ſpaſmodica.

III. Quando menſes nimium profluunt, & ſtypticis tam internis, quam externis ſanguis repente ſiſtitur inflammatio accedit, & ex hac sæpius apoſtema cum maximo dolore & ſubſequente hæctica.

CURATIO.

I. In ſuppreſſis lochiis venæ ſectio eſt in pede utiliſſima.

II. Pulveres bezoardici, nitroſi nec non liquores diaphoretici temperati, ut ſpiritus noſter bezoardicus cum anodyno minerali mixtus in uſum trahantur.

CAUTELÆ.

I. Nocentiſſima ſunt omnia calida pellentia, myrrhata, ſuccinata ad promovendum lochiorum fluxum, ſed potius feбри, dolori & ſpaſmo eſt reſiſtendum.

II. Caſtorina refracta doſi ſemper commiſceantur remediis.

Uk 214

ULB Halle

3

005 368 995

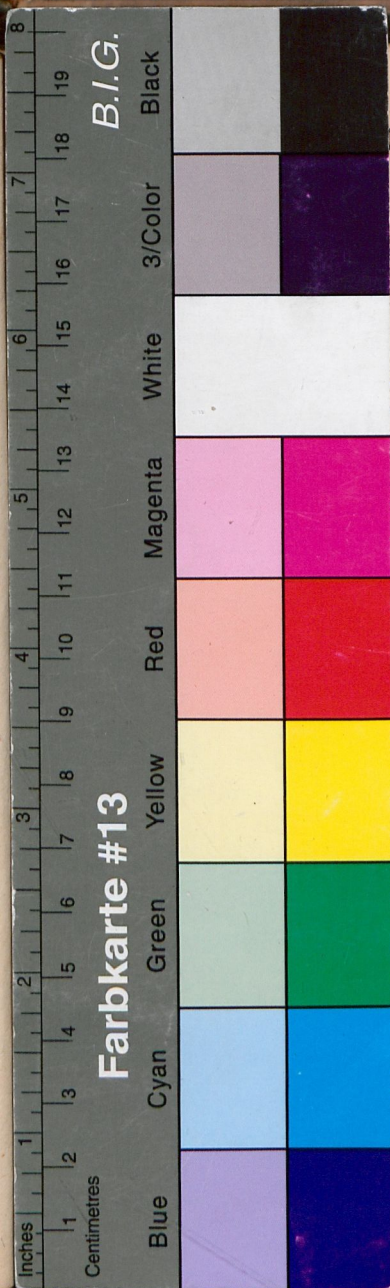

50

N.C.

B.I.G.

Farbkarte #13

MEDICA INAUGURALIS
RADENS

**INDIOSAM
ICAM PRA-
AMMATIONUM
CAUTELIS,**

Quam
MAGNIFICENTISSIMO
PRINCIPE AC DOMINO,

ICO WILHELMO;
SSICI HEREDE &c. &c.

PRÆSIDIO
ICI HOFFMANNI,
HILOS. NAT. P.P. ORDINARIIL,
DRUSS. CONSILIARII ET AR-
TRI h.e. DECANI,

LICENTIA
ica honores juraque & Privilegia
re majorum, legitime assumendi
Anno Salutis M DCC V.
TORIO MAJORI,
nte & pomeridianis,
torum examini submittit

HACK, von Anderau
Medicinæ Practicus Viennensis.

s JOHANN. GRUNERI, Acad. Typogr,